การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

Value Added of Hemp Fabric Products Based on Local Culture and Ethnic Tribal of Ban Pa Kha Mai, Khirirat Sub-District, Phop Phra District, Tak Province

พรรณธิภา เพชรบุญมี (Phanthipha Petchboonmee)[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก และ 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้า กัญชงบ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 30 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) เมื่อเสร็จสิ้นจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงแบบมีส่วนร่วมของชุมชนแล้ว สมาชิกวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน 2 รูปแบบ คือ ตะกร้าใส่ของผ้ากัญชงปักลายและเข็มกลัดติดเสื้อผ้ากัญชง และ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่า ผู้เข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีครั้งนี้มีความพึงพอใจในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ซึ่งสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ หลังจากเข้าร่วมโครงการนี้แล้ว สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ เพื่อจัดจำหน่ายส่งผลให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การถ่ายทอดเทคโนโลยี ผ้ากัญชง

Abstract

The objectives of this research were to study 1) to develop hemp products based on local culture, and ethnic tribes in Ban Pa Kha Mai, Phop Phra District, Tak Province, 2) to transfer the technology of developing hemp products based on local culture and ethnic tribes in Ban Pa Kha Mai, Khiri Rat Sub-district, Phop Phra District, Tak Province, and 3) to assess the satisfaction of the participants in the technology transfer of hemp product development on the base on local culture and ethnic tribes in Ban Pa Kha Mai, Khiri Rat Sub-district, Phop Phra District, Tak Province. The samples used in

[1]คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก, Email: gift.phanthipha@gmail.com

this research were members of the community enterprise of Ban Pa Kha Mai, Khirirat Sub-district, Phop Phra district, Tak Province. The statistics used in the data analysis were averaging and standard deviation. The results of the research revealed that upon completion of the transfer of technology for the development of hemp fabrics with the participation of the community member of Ban Pa Kha Mai community enterprise group got a new product, a hemp woven, basket of embroidered hemp fabric, and a brooch attached to hemp clothes. The results of the self- sufficiency assessment technology transfer participants had the highest level of overall satisfaction in all aspects with an average of 4.71. The members were able to apply the knowledge gained in the development of other forms of products for distribution, resulting in increased income for community enterprises.

Keywords: Product Value Addition, Technology Transfer, Hemp Fabric

วันที่รับบทความ: 31 มกราคม 2566
วันที่แก้ไขบทความ: 24 มีนาคม 2566
วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 28 มีนาคม 2566

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ล้วนแต่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้องค์ความรู้จากงานวิจัยเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ มีปัจจัยสำคัญด้านสภาพพื้นที่และสภาพภูมิสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องใช้ผลงานวิจัยที่มีการทดลองและวิจัยในเชิงพื้นที่ในการแก้ไขปัญหานั้น ๆ (เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม และ อุ่นเรือน เล็กน้อย, 2560) แนวทางที่นิยมนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในเชิงพื้นที่ที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ การถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นการนำเทคโนโลยีด้านต่างๆ มาใช้ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์หรือเป็นการนำมาประยุกต์ใช้ในชุมชน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน (วีรยุธ เลพล, ชิษณุพงศ์ อยู่พุ่ม และ ศุภวิชญ์ ดีสม, 2561) ในปัจจุบันการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน จะถูกนำมาใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาในชุมชนและเป็นการสร้างเศรษฐกิจ สังคมให้มีความยั่งยืน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนได้ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมศักยภาพของชุมชนให้มีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจะมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถพัฒนาเศรษฐกิจด้วยการสร้างงานและสร้างอาชีพให้เกิดขึ้นกับคนในชุมชน มีการนำเอาทรัพยากร วัตถุดิบและภูมิปัญญาของท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า สามารถแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนได้ (อัมพร เจือจันทร์ และ วรนุช แบบนา, 2562)

หลังจากที่คณะรัฐมนตรีมีมติเกี่ยวกับกรอบแนวทางการพิจารณาเพื่อการควบคุมและส่งเสริมการปลูกกัญชงให้เป็นพืชเศรษฐกิจเมื่อปี 2548 “กัญชง” (Hemp) ที่เคยเป็นพืชต้องห้ามและถูกจัดให้เป็นยา

เสพติดให้โทษประเภท 5 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ก็ได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจ เนื่องด้วยคุณสมบัติพิเศษจากเส้นใยกัญชงเป็นเส้นใยที่มีคุณภาพสูง เหมาะกับการนำไปประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้ในหลากหลายอุตสาหกรรม ในเชิงวัฒนธรรมการปลูกต้นกัญชงนับเป็นประเพณีและวิถีชีวิตที่อยู่คู่กับชาวม้งตั้งแต่เกิดจนสิ้นอายุขัย ชาวม้งมักนำเส้นใยกัญชงมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่มในชีวิตประจำวัน หรือทำเป็นรองเท้าไว้ใช้ยามเดินทางในป่าเพื่ออพยพย้ายถิ่น เนื่องจากสามารถป้องกันสัตว์มีพิษกัดต่อยได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้ ชาวม้งจึงทำการปลูกต้นกัญชงเพื่อนำเส้นใยมาใช้ประโยชน์เป็นประจำทุกปี นอกจากนี้ผ้าทอใยกัญชงยังเปรียบเสมือนทองคำที่พ่อแม่มอบให้กับลูกสาวไว้ติดตัวไปตอนออกเรือน และเมื่อถึงอายุ 40 ปี ชาวม้งจะมีการเตรียมชุดที่ทอจากใยกัญชงไว้ใส่ในพิธีกรรมตอนเสียชีวิต ซึ่งธรรมเนียมดังกล่าวก็ยังคงมีการปฏิบัติสืบกันมาจนถึงทุกวันนี้ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, 2562)

ปัจจุบันอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ก็เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่มีประชากรที่อาศัยอยู่ ในอำเภอพบพระส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าต่างๆ เช่น ม้ง อาข่า กะเหรี่ยง มีอาชีพเกษตรกร ทำนา ทำไร่ ทำสวน มีอาชีพเสริม คือ การทอผ้า ประชากรชนเผ่าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ เมื่อมีเวลาว่างจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน ก็มักจะทอเสื้อผ้าไว้ใส่ในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ และยังทำการทอผ้าเพื่อส่งเสริมให้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภออีกด้วย นอกจากนี้ผ้าทอมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคม เป็นมรดกภูมิปัญญาทางศิลปะพื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม และอารยธรรมของกลุ่มชนและท้องถิ่นควบคู่กับความสวยงามของลวดลาย ซึ่งประชากรในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ได้จัดตั้งกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน ทำการพัฒนาและผลิตเครื่องแต่งกายจากผ้าทอใยกัญชงเพื่อจำหน่าย โดยผ้าทอจะมีเอกลักษณ์ลวดลายโดดเด่นเฉพาะ ซึ่งกัญชงจะมีคุณสมบัติของเส้นใยกัญชงจะมีความเหนียวมากที่สุดเมื่อเทียบกับเส้นใยจากธรรมชาติประเภทอื่น และยังพบว่าเส้นใยกัญชงมีส่วนประกอบของสารที่เอื้อประโยชน์กับสุขภาพ รวมทั้งมีความทนทานและง่ายต่อการเก็บรักษา ในพื้นที่ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ได้มีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอใยกัญชงอยู่มาก แต่ในสภาวการณ์ปัจจุบัน ผ้าทอใยกัญชงจากหมู่บ้านคีรีราษฎร์ ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม คือ การขาดแคลนช่างทอผ้ารุ่นใหม่ เพราะผู้ทอส่วนใหญ่มักจะเป็นสตรีสูงอายุเริ่มมีจำนวนลดน้อยถอยลง ทำให้ขาดช่วงการสืบทอดความรู้ การขาดความต่อเนื่องและขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนาผ้าทอ ลักษณะของสินค้าและผลิตภัณฑ์มักจะมีรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่เหมือนเดิมและคล้ายคลึงกันมาเป็นระยะเวลานาน ไม่มีการริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความแตกต่างแปลกใหม่หรือน่าสนใจ ไม่ดึงดูดความสนใจแก่ผู้บริโภค มีแต่ผู้บริโภคกลุ่มเดิมๆ ที่ซื้อผลิตภัณฑ์ ทำให้ไม่ได้รับการตอบรับจากลูกค้าเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ไม่สามารถขายได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้มีแนวคิดในการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกัญชงให้ก้าวสู่ความเป็นสากลได้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาการทอผ้าใยกัญชง เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกัญชงของวิสาหกิจชุมชน ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ให้สามารถแข่งขันทางการค้าชายแดนในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1.2.2 เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1.2.3 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1.2.4 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งผ่านการสำรวจ การวิเคราะห์ข้อมูลและการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยแบ่งเนื้อหาดังนี้

(1) ข้อมูลด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยเน้นการพัฒนาด้วยมือ และเน้นสีสันและลวดลายที่โดดเด่น

(2) ข้อมูลด้านการประเมินความพึงพอใจของของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นคนที่อาศัยในหมู่บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1.3.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ สมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 50 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 30 คน ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลาในการทำวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ในวันที่ 8 มิถุนายน 2565 จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจหลังจากผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้เสร็จแล้ว ระหว่างวันที่ 8-9 มิถุนายน 2565 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามพร้อมสรุปผลระหว่างวันที่ 18-19 มิถุนายน 2565

2. แนวคิดทฤษฎี

2.1 แนวคิดด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีวัตถุประสงค์มากมายและมีลักษณะครอบคลุมกว้างขวาง แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สร้างผลกำไร และเพื่อความอยู่รอดของบริษัท (สุดาดวง เรืองรุจิระ, 2538) โดยทั่วไปสามารถรวบรวมความหมายของคำว่าผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ ดังนี้

2.1.1 ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการขยายสายการผลิต โดยใช้กระบวนการผลิตที่มีอยู่ (Line Extensions)

2.1.2 การสร้างแนวคิดใหม่ในผลิตภัณฑ์เดิม (Repositioned Existing Product) เป็นการปรับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในแง่ของการใช้งาน โดยไม่ได้

เปลี่ยนแปลงคุณสมบัติหลัก ซึ่งบางครั้งเป็นไปตามข้อเสนอของผู้บริโภค

2.1.3 ผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมแต่ปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ (New Form of Existing Products)

2.1.4 ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดจากการปรับปรุงสูตรที่มีอยู่แล้ว (Reformulation of Existing Products)

2.1.5 ผลิตภัณฑ์ใหม่ในบรรจุภัณฑ์ใหม่ (New Packaging of Existing Products)

2.1.6 ผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรม (Innovative Products/ Make Changes in an Existing Product) เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์แปลกใหม่ที่แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม

2.1.7 ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ (Creative Product/ Bring Into Existence, The Rare, Never Before-Seen Product)

2.2 แนวคิดด้านการสร้างมูลค่าเพิ่ม

การสร้างมูลค่าเพิ่ม คือการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้บริโภคสูงสุด และเกินความคาดหมายขอผู้บริโภค อีกทั้งมูลเพิ่มอาจเกิดจากการเพิ่มสิ่งที่นอกเหนือจากสิ่งที่ผู้บริโภคคาดหวังไว้ นอกจากนี้การสร้างมูลค่าเพิ่มที่เป็นการเพิ่มหรือเสริมสิ่งใหม่ๆ สู่นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ควรมีความเกี่ยวข้องและเป็นสิ่งที่ลูกค้าต้องการ การสร้างมูลค่าเพิ่ม หมายถึง สิ่งที่ช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยผ่านการสร้างคุณค่าสำหรับลูกค้าที่ดีขึ้น โดยมีขั้นตอนการผลิตหรือบริการที่ดีกว่า เพื่อการเป็นผู้นำในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ นอกจากการสร้างความแตกต่างในตลาดแล้ว มูลค่าเพิ่มจะเป็นตัวช่วยในการสร้างคุณค่าที่ส่งผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคที่สูงกว่า ซึ่งนำไปสู่ความมั่นใจในการตัดสินใจเลือกหรือซื้อผลิตภัณฑ์และบริการต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี

Technology Transfer หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การถ่ายทอดเทคโนโลยี เป็นกระบวนการในการนำเทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อวัตถุประสงค์เดียวกันหรือแตกต่างกันออกไป โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นจะต้องประกอบไปด้วยสิ่งสำคัญ คือ ประสบการณ์หรือองค์ความรู้ การมีความชำนาญในองค์ความรู้อย่างแท้จริง การนำองค์ความรู้มาใช้ประโยชน์ให้เป็นรูปแบบของการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีนั้นสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

2.3.1 Intermediate Goods (การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านเครื่องจักรหรือสินค้าขั้นกลาง) Technology Transfer ลักษณะนี้กระบวนการต่าง ๆ จะมีความเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรหรือสินค้าที่ถูกผลิตมาจากเครื่องจักร

2.3.2 Expert (การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านผู้เชี่ยวชาญ) เป็นการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีที่ได้รับความนิยม จึงทำให้พบเห็นได้บ่อยมากที่สุด ซึ่งการถ่ายทอดประเภทนี้จะมีประสิทธิภาพมากเพราะได้รับการถ่ายทอดจากผู้เชียวชาญโดยตรง ความผิดพลาดต่าง ๆ ก็มีน้อยลงไปด้วย

2.3.3 การถ่ายทอดทางเทคโนโลยีที่ส่ง Knowledge ผ่านทางเทคนิคต่าง ๆ การถ่ายทอดเทคโนโลยีประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเครื่องจักรหรือสินค้าขั้นกลางหรือผู้เชี่ยวชาญใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจะต้องนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ประโยชน์ได้ ถึงแม้ว่าความหมายและประเภทของการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีอาจจะฟังดูมีความสมัยใหม่ แต่จริง ๆ แล้วหลักการพวกนี้ เมื่อนำมาเทียบกับการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีพื้นบ้าน ก็สามารถที่จะนำมาใช้ได้เช่นกัน (องค์การถ่ายทอดความรู้และเป็นส่วนร่วมกับงานวิจัย โปรตอนจากทวีปยุโรป, 2558)

2.4 แนวคิดด้านการออกแบบลวดลายผ้า มีขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

2.4.1 สร้างงานจากความจริง (Realistic) หมายถึง การสร้างงานโดยได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติหรือจากการดูของจริง ลักษณะของงานจะมีรายละเอียดสี แสง เงา เหมือนกับที่ตามองเห็น เช่น ภาพ

หุ่นนิ่ง (Still Life) ได้แก่ ภาพดอกไม้ ผลไม้ สิ่งของเครื่องใช้ประเภทต่างๆ ภาพทิวทัศน์ (View) ได้แก่ ภาพทะเล ภาพบ้านสิ่งก่อสร้าง ภาพบรรยากาศ ภาพคน (Figure) ได้แก่ ภาพคนเหมือน ซึ่งเน้นความงามที่ใบหน้า ภาพคนครึ่งตัว เน้นลักษณะท่าทาง ภาพคนเต็มตัวเน้นสัดส่วน ท่าทาง ภาพสัตว์ (Animal) ได้แก่ ภาพสัตว์ทุกชนิด

2.4.2 สร้างงานจากความคิด (Idealistic) หมายถึง การสร้างงานโดยได้รับแรงบันดาลใจจากความเชื่อ คำบอกเล่าหรือสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นจากจินตนาการ อุดมคติ มโนภาพหรือจากเรื่องราวที่ประมวลขึ้นเป็นภาพ เช่น ภาพเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ภาพเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดี เป็นต้น

2.4.3 สร้างงานจากนามธรรม (Abstract) หมายถึง การสร้างงานโดยการถ่ายทอด เฉพาะความรู้สึกของผู้สร้างเท่านั้น ผู้ดูอาจรู้เรื่องหรือไม่รู้เรื่องก็ตาม ผู้สร้างผลงาน คำนึงถึงเพียง เพื่อให้ผู้ดูเกิดความรู้สึกรับรู้ด้วยวิจารณญาณ ความคิดคำนึง

2.4.4 สร้างงานโดยประยุกต์จากของจริง (Applied Realistic) หมายถึง การสร้าง ผลงานการประยุกต์ ดัดแปลง ปรับปรุง ตัดทอน ต่อเติมให้เกิดความงามร่วมกันระหว่างของจริงและความคิดสร้างสรรค์ของผู้สร้างงาน การสร้างงานแบบนี้สามารถสร้างงานได้ตามความต้องการสร้างงานได้อย่างกว้างขวาง

หลักการออกแบบลายผ้า มีดังนี้

(1) ลายขนาดจิ๋ว เป็นลายที่มีขนาดเล็กมากมีส่วนละเอียดมากสามารถใช้ในงานได้เกือบทุกประเภท เพราะบางลายดูไกลๆ แทนจะไม่มีผลต่อการทำลายสิ่งแวดล้อมเลย คือ ลวดลายไม่เด่นชัด

(2) ลายขนาดเล็ก เป็นลายขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1-2 เซนติเมตร มีส่วนละเอียดไม่มาก ใช้ประโยชน์ได้มาก

(3) ลายขนาดกลาง ลายขนาดกลางนี้จะมีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2-3 เซนติเมตร ลายขนาดกลางจะมีช่องว่างมากกว่าลายขนาดเล็ก แต่การใช้งานจะไม่กว้างขวางเท่าลายขนาดเล็ก เนื่องจากต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในเรื่องขนาดของวัตถุที่จะนำผ้าที่มีลายขนาดกลางไปใช้เป็นส่วนประกอบหรือตกแต่ง

(4) ลายขนาดใหญ่ เป็นลายที่มีขนาดใหญ่กว่าลายขนาดกลางขึ้นไป มีเส้นผ่าศูนย์กลางของลายประมาณ 4 เซนติเมตร เป็นต้นไป จะเป็นงานที่ออกแบบเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานนั้นๆ เป็นต้น ว่าผ้าคลุมเตียง ผ้าม่าน (อ้อยทิพย์ พลศรี, 2545)

2.5 ความหมายของความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดหมายในระดับหนึ่งและความรู้สึกดังกล่าวจะลดลงหากความต้องการหรือจุดหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง นอกจากนี้แล้ว ความพึงพอใจ ยังหมายถึง ความรู้สึกที่เป็นการยอมรับความรู้สึกที่ยินดี ความรู้สึกชอบในการได้รับบริการหรือได้รับการตอบสนองตามความคาดหวังหรือความต้องการที่บุคคลนั้นได้ตั้งไว้ โดยความพึงพอใจจะมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

2.5.1 ความพึงพอใจเป็นการแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด บุคคลจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว การตอบสนองความต้องการส่วนบุคคลด้วยการโต้ตอบกับบุคคลอื่นและสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน ในสถานการณ์การบริการก็เป็นเช่นเดียวกันบุคคลรับรู้หลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับการบริการไม่ว่าจะเป็นประเภทของการบริการหรือคุณภาพของการบริการ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสบริการต่าง ๆ หากเป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการโดยสามารถทำให้ผู้รับบริการได้รับสิ่งที่คาดหวังก็ย่อมก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีและพึงพอใจ

2.5.2 ความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่างระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง ในสถานการณ์บริการก่อนลูกค้าจะมาใช้บริการใดก็ตามมักจะมีมาตรฐานของการบริการนั้นไว้ในใจก่อนอยู่แล้ว ซึ่งมีแหล่งอ้างอิงจากคุณค่าหรือเจตคติที่ยึดถือต่อบริการประสบการณ์ดั้งเดิมที่เคยใช้บริการการบอกเล่าของผู้อื่น การรับทราบข้อมูล การรับประกันการบริการจากโฆษณาเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ผู้รับบริการใช้เปรียบเทียบกับบริการที่ได้รับในวงจรของการให้บริการตลอดช่วงเวลา (แน่งน้อย พงษ์สามารถ, 2549)

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถสรุปแนวคิดในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ได้ว่า เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมให้มีการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น โดยผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่นั้น ต้องสามารถต่อยอดให้กับผลิตภัณฑ์เดิมได้ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่นั้นจะต้องคำนึงถึงหลักการและแนวคิดที่ตั้งอยู่บนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ เช่น ผลิตภัณฑ์ผ้าทอกัญชงของชนชาติพันธุ์ม้ง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะเน้นมือในการปักลวดลายลงบนผืนผ้า ซึ่งลวดลายที่ได้จะต้องมีความสวยงาม มีความสะดุดตาแก่ผู้พบเห็น เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่นี้ จะส่งผลในการสร้างรายได้และกำไรให้กับผู้ประกอบการเพิ่มมากขึ้น และเป็นแนวทางในการสร้างสถานภาพด้านการแข่งขันให้ยั่งยืน และเป็นการสร้างโอกาสใหม่ในการขยายช่องทางการตลาดมากยิ่งขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติและการผลิตสีย้อมธรรมชาติชุมชนเทศบาลตำบลสะอาดอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า สภาพการทอผ้าไหมแปลงปลูกหม่อนและโรงเรือนเลี้ยงหม่อนจะอยู่ในบริเวณหรือใกล้กับบ้านเรือนที่อยู่อาศัย แปลงหม่อนจะอยู่หลังบ้าน ข้างบ้าน ขนาดแปลงไม่ใหญ่มากนัก บางแห่งปลูกแซมไปกับพืชผักสวนครัว เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ตามไร่นาได้นำพืชเศรษฐกิจอื่นไปปลูก ต้นหม่อนสามารถใช้น้ำจากครัวเรือน ชุมชนสามารถทำเป็นกิจวัตรประจำวันที่ไม่ได้ทำให้เวลาของครอบครัวสูญเสียไป ระบบการตั้งบ้านเรือนกับความสัมพันธ์แบบระบบเครือญาติ สามารถแบ่งปันกิ่งพันธุ์ตลอดจนใบหม่อน รวมทั้งการเลี้ยงไหมในขณะที่ออกไปทำธุระหรือเดินทางไปต่างถิ่นได้ ฤดูกาลในการเพาะปลูกประจำปีหรือพืชอื่น ไม่เป็นอุปสรรคกับวงจรในการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการปลูกหม่อนไร้เคมี รวมทั้งเทคนิคการสาวไหมและการทอ เป็นการพัฒนาสายพันธุ์หม่อนและให้ได้ต้นหม่อนที่มีคุณภาพ เป็นการพัฒนาความรู้ด้านการทอผ้าไหมที่มีคุณภาพของชุมชน (เครือวัลย์ มาลาศรี, 2562)

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าชนเผ่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า 1) เกิดนวัตกรรมกระบวนการพัฒนาครูต้นแบบการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าชนเผ่า 2) เกิดกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ผ้าชนเผ่าด้วยกระบวนการคิดเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมชุมชนเป็นตัวตั้งของการพัฒนา 3) เกิดภาคีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงสู่ตลาดใหม่ โดยมีแนวปฏิบัติที่ดีด้วยเรื่องเล่าประสบการณ์ความสำเร็จของชุมชน ซึ่งนำไปสู่การสร้างความเชื่อมั่นของภาคีเครือข่ายภายนอก และ 4) การผลักดันการทำงานในชุมชนสู่นโยบายจังหวัดผ่านบันทึกข้อตกลงระหว่างสำนักพัฒนาชุมชนกับมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ได้ส่งเสริมต้นแบบสู่เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้งานมหกรรมวัฒนธรรมชาติพันธุ์ล้านนาและประเทศอาเซียน นอกจากนี้ครูต้นแบบได้รับการยกย่องเป็นวิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัวภาคเหนือ เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน

เรียนรู้ด้านการออกแบบตัดเย็บผลิตภัณฑ์ผ้าชนเผ่า (พรชนก ทองลาด และคณะ, 2563)

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือโดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิต นักออกแบบ ผู้จัดจำหน่ายและผู้บริโภค จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์ปัจจุบันและศักยภาพของธุรกิจผ้าทอมือ จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ผู้ประกอบการ ผ้าทอมือประสบปัญหาทั้งในด้านการตลาด การผลิต การแข่งขัน และการเพิ่มศักยภาพของกลุ่มในการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปตามสมัยนิยม 2) ผู้ใช้สินค้าผ้าทอมือส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าถุง กางเกง กระโปรง ผ้าพันคอ เสื้อ ผ้าคลุมไหล่ และผ้าผืนสำหรับนำไปแปรรูปเป็นของใช้อื่น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ชอบซื้อสินค้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติมากกว่าสีเคมี ($\bar{X}$=4.52, S.D.=.633) ผู้ขายหรือผู้ผลิตควรมีข้อมูลที่ระบุคุณสมบัติและการใช้งานของสินค้า ($\bar{X}$=4.3, S.D.=.676) เลือกซื้อสินค้าที่ทำจากผ้าทอมือทั้งฝ้ายและไหม ($\bar{X}$=4.29, S.D.=.661) ชอบลวดลายที่ผสมผสานระหว่างแบบดั้งเดิมกับสมัยใหม่ ($\bar{X}$=4.25, S.D.=.729) สินค้าที่ดีไซน์จากนักออกแบบมักจะมีราคาแพงแต่ก็ยินดีที่จะซื้อ ($\bar{X}$= 4.24, S.D.=.789) และเลือกซื้อผ้าทอที่มีลวดลายและสีที่สามารถนำไปแปรรูปได้หลายรูปแบบ ($\bar{X}$=4.22, S.D.=.660) 3) ผู้ผลิตและคนกลางจัดจำหน่ายคำนึงถึงปัจจัยต่อไปนี้อยู่ในระดับมากที่สุด คือ การแสดงสัญลักษณ์ให้ผู้ซื้อทราบว่าตนเองเป็นตัวแทนจำหน่ายหรือเป็นผู้ผลิตที่มาจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้วยตนเอง ($\bar{X}$= 4.51, S.D.=.886) และมักจะเล่าเรื่องราวของกระบวนการผลิตให้ลูกค้าฟังบ่อย ๆ ($\bar{X}$=4.28, S.D.=.859) และ 4) บทวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์มีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับผู้ผลิต/ผู้จัดจำหน่าย ประเด็นเกี่ยวกับความต้องการซื้อ คือ 1) ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นิยมที่จะซื้อสินค้าที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติ 2) ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ต้องการซื้อสินค้าที่มีลวดลายผสมผสานระหว่างแบบดั้งเดิมกับแบบสมัยใหม่ 3) ผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นิยมสินค้าที่มีดีไซน์ ขณะที่ผู้ผลิตมักจะผลิตตามความถนัดและความชำนาญของตนเองและใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น (ปูริดา วิปัชชา และอนุชา แพ่งเกสร, 2565)

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้การวิจัยแบบผสานวิธี (Mixed-Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเขตพื้นที่ในการทำวิจัย คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้าทอใยกัญชง บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งมีสมาชิกประมาณ 50 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าว

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและคุณภาพของเครื่องมือ

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับคำชี้แจงและข้อคำถามในการประเมินความเหมาะสม 1. ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม 2. ด้านวิทยากร 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม และส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด สำหรับผู้ตอบแบบประเมิน

แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ โดยแบบประเมินความพึงพอใจฉบับนี้ได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ในการพิจารณาและหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective-Congruence: IOC) ซึ่งได้ค่า IOC แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ของ Cronbach (Cronbach's Alpha) (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553) ได้ค่าระดับความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.785 สามารถนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ จะใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์ในการแปลความหมายของแบบประเมินจะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ ซึ่งกำหนดค่าคะแนน (Weight) ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ คะแนนเท่ากับ 5 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดีมาก คะแนนเท่ากับ 4 หมายถึง ผลการประเมินในระดับดี คะแนนเท่ากับ 3 หมายถึง ผลการประเมินในระดับพอใช้ คะแนนเท่ากับ 2 หมายถึง ผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง และคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ผลการประเมินในระดับใช้ไม่ได้ สำหรับกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยต่าง ๆ ดังนี้ ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51-5.0 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจระดับมาก 2.51-3.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจระดับพอใช้ 1.51-2.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจระดับน้อย 1.00-1.50 หมายความว่า ระดับความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3.4 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยลงพื้นที่วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อดำเนินการเก็บรวมรวมข้อมูลเบื้องต้น โดยทำการสัมภาษณ์ประธานกลุ่ม และสมาชิกเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงที่มีอยู่

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการลงพื้นที่ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงรูปแบบใหม่ โดยเน้นการออกแบบตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์บนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 3 ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงรูปแบบใหม่ จำนวน 2 รูปแบบ โดยออกแบบร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จนได้รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ 4 นำผลการออกแบบผลิตภัณฑ์ในขั้นตอนที่ 3 มาพัฒนาเป็นต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงรูปแบบใหม่

ขั้นตอนที่ 5 ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 6 ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์

ขั้นตอนที่ 7 สรุปและประเมินผลการวิจัย

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 ผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกัญชงรูปแบบใหม่ โดยออกแบบร่วมกับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจนได้รูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย จำนวน 2 รูปแบบ คือ ตะกร้าใส่ของผ้ากัญชงพร้อมปักลวดลายและเข็มกลัดติดเสื้อผ้าทอใยกัญชงรูปผีเสื้อ จากนั้นคณะผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกัญชงตามที่ได้ออกแบบไว้แสดงดังรูปภาพที่ 1 และภาพที่ 2 สำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงครั้งนี้จะใช้แนวคิดในการออกแบบบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 รูปแบบนี้จะเน้นการปักลวดลายด้วยมือลงบนผ้ากัญชง เช่น ปักเป็นลวดลายรูปดอกไม้ต่าง ๆ และใช้สีที่มีความสดใสสวยงาม มีความโดดเด่น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ตะกร้าใส่ของผ้ากัญชง
(ที่มา: ผู้วิจัย)

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์เข็มกลัดติดเสื้อรูปผีเสื้อ
(ที่มา: ผู้วิจัย)

4.2 ผลการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผู้วิจัยได้ทำการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกัญชงโดยได้ทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่ ตะกร้าใส่ของผ้ากัญชงพร้อมปักลวดลาย และเข็มกลัดติดเสื้อผ้ากัญชงรูปผีเสื้อ พร้อมให้ผู้เข้ารับการถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ทำการฝึกปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์จริง เพื่อให้มีทักษะในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดในอนาคตได้

ภาพที่ 3 การถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์
(ที่มา: ผู้วิจัย)

ภาพที่ 4 การถ่ายทอดองค์ความรู้การปักลายผ้ากัญชง (ที่มา: ผู้วิจัย)

4.3 ผลประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอใยกัญชงบนฐานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์

หลังจากทำการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งหัวข้อการประเมินความพึงพอใจออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ 1. ด้านเนื้อหาการฝึกอบรม 2. ด้านวิทยากร 3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม ผลการประเมิน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และเมื่อทำการวิเคราะห์รายด้านพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน โดยด้านกระบวนการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านวิทยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ตามลำดับ (รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินผลความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ต.คีรีราษฎร์ อ.พบพระ จ.ตาก

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านกระบวนการฝึกอบรม			
เนื้อหาในการฝึกอบรมตรงกับวัตถุประสงค์	4.87	0.34	มากที่สุด
ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม	4.47	0.50	มาก
มีรูปแบบและวิธีการฝึกอบรมเหมาะสม	4.87	0.34	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 1	**4.73**	**0.39**	**มากที่สุด**
2. ด้านวิทยากร			
การเตรียมตัวและความพร้อมของวิทยากร	4.87	0.34	มากที่สุด
ความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.73	0.44	มากที่สุด
การตอบคำถามได้ตรงประเด็นและชัดเจน	4.63	0.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 2	**4.74**	**0.42**	**มากที่สุด**
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
สถานที่ฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.87	0.34	มากที่สุด
รายการ	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับ**
มีวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรมเหมาะสม	4.53	0.50	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 3	**4.70**	**0.42**	**มากที่สุด**
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม			
การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	4.60	0.49	มากที่สุด
ความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับเวลาและค่าใช้จ่าย	4.47	0.50	มาก
ความรู้หลังเข้ารับการฝึกอบรม	4.93	0.25	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยด้านที่ 4	**4.66**	**0.41**	**มาก**
ค่าเฉลี่ยรวมทุกด้าน	**4.70**	**0.41**	**มากที่สุด**

5. อภิปรายผล

สามารถสรุปและอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

5.1 ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ บ้านป่าคาใหม่ ตำบลศรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

คณะผู้วิจัยและสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้ร่วมกันออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยใช้แนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์บนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์ โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของชนชาติพันธุ์ชาวเผ่าม้ง ในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาทางศิลปะพื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและอารยธรรมของกลุ่มชนและท้องถิ่น กล่าวคือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์จะทำการทอผ้าและปักผ้าด้วยมือ เน้นการใช้ลวดลายรูปดอกไม้ที่มีสีสันสวยงามเพราะว่าลวดลายเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของผลิตภัณฑ์ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์จะมีขั้นตอนในการผลิตที่ไม่ยากจนเกินไป ในด้านลักษณะทางกายภาพของผลิตภัณฑ์ จะเน้นรูปทรงและรูปร่างของผลิตภัณฑ์ให้มีขนาดกะทัดรัด เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคและให้มีความเหมาะสมกับราคาที่จำหน่ายให้มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรชัย ปานทุ่ง (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านภูทอง จังหวัดสุโขทัย พบว่า การออกแบบลวดลายผ้าทอให้เกิดอัตลักษณ์ มีความแตกต่างจากท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากการทอผ้าเป็นหัตถกรรมและศิลปะอย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณและยังเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของมนุษย์ นอกจากนี้การทอผ้ายังถือเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่ง กล่าวคือการทอผ้าในแต่ละกลุ่มชนล้วนมีรูปแบบลวดลายของ ผืนผ้าที่แตกต่างกัน ซึ่งรูปแบบและลวดลายบนผืนผ้าบ่งบอกถึง เรื่องเล่าหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านระยะเวลามายาวนาน รวมทั้ง ยังบ่งบอกถึงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม ความเชื่อ ความเป็นมา ของกลุ่มชนนั้น ๆ โดยลวดลายและสัญลักษณ์มีชื่อเรียกสืบต่อกันมาอีกด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา โกมลสิริโชค (2560) จากการศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าทอกะเหรี่ยงเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างต้องการรูปแบบของสินค้าที่เป็นสินค้าจากอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ จึงนำ “เต่า” มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ในครั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริโภคจดจำได้ง่ายอีกทั้งยังเป็นสัญลักษณ์ของความอุดมสมบูรณ์และความมีอายุยืน รูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ คือ ผ้าที่ใช้บนโต๊ะอาหาร ผ้าม่านและตุ๊กตาเต่า ซึ่งทางกลุ่มทอผ้ากะเหรี่ยงบ้านหล่ายแก้วมีความพึงพอใจในรูปแบบของสินค้า คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.91 หรือร้อยละ 98.20 และเมื่อได้รูปแบบของสินค้าแล้วทางผู้วิจัยได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ให้แก่สมาชิกกลุ่มทอผ้าและเยาวชน บ้านหล่ายแก้ว จำนวน 10 คน โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผลการประเมินการฝึกอบรมพบว่าผู้รับการอบรมมีความพึงพอใจคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.95 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นลินี ทองประเสริฐ, ปิยกนิฏฐ์ โชติวนิช และ ศุภกัญญา เกษมสุข (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ Premium OTOP ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องให้ความสำคัญกับการเน้นการเลือกวัตถุดิบและเส้นไหมที่มีคุณภาพ และโทนสีที่นิยม ได้แก่ สีที่บ่งบอกความสมดุลของธรรมชาติ ประกอบด้วยโทนสีม่วง สีชมพู สีน้ำตาล และสีฟ้าอ่อน ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้บริโภคจะต้องมีรูปแบบเหมาะสมทั้งในด้านการสวมใส่และทันสมัย มีการผสมผสานของสีธรรมชาติ ตลอดจนมีความประณีตละเอียดอ่อน โดยเฉพาะลวดลายสวยงามต้องแสดงออกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และยังให้ความสำคัญกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือคงคุณค่าความเป็นไทย

5.2 ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงบนฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นชนเผ่าชาติพันธุ์บ้านป่าคาใหม่ ตำบลคีรีราษฎร์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมครั้งนี้มีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และเมื่อทำการวิเคราะห์รายด้านพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ด้านวิทยากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 และด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 เนื่องจากเนื้อหาและหลักสูตรที่นำมาถ่ายทอดเทคโนโลยีในครั้งนี้ ตรงกับความต้องการของสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปักลายผ้ากัญชงบ้านป่าคาใหม่ และยังเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้ นอกจากนี้ยังสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ของกลุ่มได้อีก คือ ตะกร้าใส่ของผ้ากัญชงปักลวดลายและเข็มกลัดติดเสื้อผ้ากัญชง ซึ่งการได้มาของเนื้อหาและหลักสูตรการอบรมในครั้งนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคิด วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์ข้อมูล ในเรื่องจุดเด่น จุดด้อย และอัตลักษณ์ของชุมชน จากนั้นผู้วิจัยและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันสรุปข้อมูลจนได้หลักสูตรที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา พยุงสิน (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวทางการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี: กรณีศึกษาบ้านวังขรณ์ หมู่ 11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการตลาดของสมาชิกชุมชน ได้แก่ การมีส่วนในการร่วมแสดงความคิดเห็นและการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการภายในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและด้านการตลาดมีความสำคัญต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์และแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของสมาชิกภายในกลุ่ม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างยั่งยืนและยังสอดคล้องกับ อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ (2560) ที่กล่าวว่า กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นเกลียวของวงจรการสะท้อนคิดและการปฏิบัติเริ่มจากการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นสะท้อนคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและลงมือปฏิบัติตามแผน สังเกตผลจากการปฏิบัติและวางแผนซ้ำ จนกว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้น ซึ่งการส่งเสริมศักยภาพและการสร้างความเข็มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเริ่มจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มคนตั้งแต่เรื่องของจิตสำนึก ความรู้ ทักษะไปจนถึงการจัดการ การรวมกลุ่มและการที่กลุ่มจะเข้มแข็งหรือไม่ต้องพิจารณาถึงด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่น ๆ ของชุมชน จากนั้นจึงได้นำข้อมูลศักยภาพและความต้องการในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ชุมชนเข้าสู่กระบวนการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาสินค้าเชิงอัตลักษณ์ เพื่อส่งเสริมให้วิสาหกิจชุมชนเข้าสู่การแข่งขันที่ยั่งยืนได้และในด้านของการนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้น ผู้เข้าร่วมการถ่ายทอดเทคโนโลยีครั้งนี้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ที่สนใจและยังนำความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อจำหน่ายให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวที่สนใจได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ผ้ากัญชงและยังสามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มเพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนั้นยังสามารถนำความรู้ที่ได้หลังจากการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของตนเองและของชุมชน เพื่อเป็นการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไปในอนาคตได้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอกัญชงไปพัฒนาและต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีลวดลายที่น่าสนใจ มีความสวยงาม โดยเฉพาะลวดลายต้องแสดงออกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และยังให้ความสำคัญกับคุณค่าของผลิตภัณฑ์ที่ทำด้วยมือคงคุณค่าความเป็นไทย เพื่อเพิ่มยอดจำหน่ายให้กับชุมชนได้

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายในการออกแบบมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักการหรือทฤษฎีในการออกแบบ เช่น แรงบันดาลใจหรือแนวความคิดใหม่ๆ มาสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและควรมีการนำผ้ากัญชงไปย้อมสีธรรมชาติ เช่น สีม่วงจากข้าวเหนียวลืมผัว สีเขียวจากใบเตย เมื่อนำมาปักลวดลายจะทำให้มีความสวยงามส่งผลให้มีมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น

6.2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์และส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้น นอกจากนี้ควรมีการติดตามยอดขายหลังจากที่ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ว่าได้ผลกำไรเพิ่มขึ้นร้อยละเท่าไร และควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเข้ารับการคัดสรรมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) ในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

7. กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา และกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กองทุน ววน.) ที่สนับสนุนงบประมาณวิจัยครั้งนี้ และผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความร่วมมือจนงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

8. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2562). ใยกัญชงมหัศจรรย์เส้นใยแห่งสายวัฒนธรรมชาวเขาเผ่าม้ง. **วารสารวัฒนธรรม**, 58(1), 112-117.

เครือวัลย์ มาลาศรี. (2562). การพัฒนาศักยภาพชุมชนในการทอผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติและการผลิตสีย้อมธรรมชาติชุมชนเทศบาลตำบลสะอาดอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. ใน **การประชุมด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ระดับชาติ ครั้งที่ 2** (หน้า489-499). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น.

ญาณิศา โกมลสิริโชค. (2560). การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าทอกะเหรี่ยงเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่. ใน **การประชุมวิชาการนเรศวรวิจัย ครั้งที่ 13** (หน้า 1480-1494). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

แน่งน้อย พงษ์สามารถ. (2549). **จิตวิทยาอุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : เอส เอ็ม เอ็ม.

นลินี ทองประเสริฐ, ปิยกนิภัฐ์ โชติวนิช และศุภกัญญา เกษมสุข. (2563). การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ Premium OTOP ด้วยทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติของกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านหัวเมือง อ.มหาชนะชัย จ.ยโสธร, **วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิชญทรรศน์**, 15(1), 95-108.

ปุริดา วิปัชชา และอนุชา แพ่งเกสร. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือโดยการมีส่วนร่วมของผู้ผลิต นักออกแบบ ผู้จัดจำหน่าย และผู้บริโภค จังหวัดมุกดาหาร. ใน **การประชุมหาดใหญ่**

วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13 (หน้า 2836-2849). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

พรชนก ทองลาด และคณะ. (2563). แนวทางการพัฒนาชุมชนต้นแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าชนเผ่าเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน จังหวัดลำปาง. **วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่**, 12(1), 57-76.

พรชัย ปานทุ่ง. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านภูทอง จังหวัดสุโขทัย. **วารสารเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่**, 11(4), 331-345.

วีรยุธ เลพล, ชิษณุพงศ์ อยู่พุ่ม, ศุภวิชญ์ ดีสม. (2561). รูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีพลังงานทดแทนแบบชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณี:การสร้างระบบผลิตแก๊สชีวภาพ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดพิษณุโลก. **วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มทร. สุวรรณภูมิ**, 3(1), 66-74.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.

เสาวนีย์ วิจิตรโกสุม, อุ่นเรือน เล็กน้อย. (2560). การถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมงานวิจัยสู่การนำไปใช้ในพื้นที่. **วารสารสิ่งแวดล้อม**, 21(3), 19-28.

สุกัญญา พยุงสิน. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนตามแนวทางการท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี: กรณีศึกษา บ้านวังขรณ์ หมู่11 ตำบลโพชนไก่ อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี, **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**, 16(2), 45-58.

องค์การถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นส่วนร่วมกับงานวิจัยโปรตอนจากทวีปยุโรป. (2560). **ความหมายของ Technology Transfer.** ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2566, จาก http://www.protoneurope.org/ความหมายของ-technology-transfer/

สุดาดวง เรืองรุจิระ. (2538). **นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

อมาวสี อัมพันศิริรัตน์ และพิมพิมล วงศ์ไชยา. (2560). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน, **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 36(6), 192-202.

อ้อยทิพย์ พลศรี. (2545). **การออกแบบลวดลาย.** กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

อัมพร เจือจันทร์ และวรนุช แบบนา. (2562). การพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้เชิงธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา. **วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น**, 3(2), 13-24.